

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Diabetes

Swedish Diabetic Journal

DE
SOCKER
SJUKAS
TIDSKRIFT

NR 2
ÄRGÅNG 4
MAJ 1954

RIKSFÖRBUNDET FÖR SOCKERSJUKA

Bjurholmsplan 30, Stockholm Sö.

Postgiro 24 08 81.

Ordförande: Aktuarie Curt Arnewi, Rosengatan 14,
Sundbyberg. Tel. 28 38 79.

Sekreterare: Herr Hans Fagerberg, Bjurholmsplan 30,
Stockholm Sö. Tel. 43 72 30.

Kassaförv.: Revisor A. Åsbrink, Abrahamsbergsvägen
19, Bromma. Tel. 26 40 24.

Riksförbundets ombudsman: Karl-Erik Bergström, Box
31 82, Karlskoga. Tel. 30 751.

Riksförbundets tidskrift:

DIABETES, De Sockersjukas Tidskrift, Eslövsvägen 7,
Johanneshov. Postgiro 50 07 75. Tel. 48 84 71.

Annons- och distributionsavdelning Tel. 30 88 29

Prenumerationspris: Helår 6 nr 5: 25
Lösnummer 1: —

UR INNEHÅLLET

Sockersjukan, dess orsaker och behandling	sid. 5
Norrköping, sjöfarts-, textil- och kulturstaden	» 10
Ordet fritt	» 20
Falska apostlar än en gång	» 22
Från lokalföreningarna	» 25
Förbundsstyrelsens förvaltningsberättelse	» 38

AB Boktryckerivara, Sthlm 1954

På omslaget:

Från det här gamla klocktornet i Norrköping, mitt i centrum utropade brandvakten förr i världen klockslagen över staden.

För mindre än halva priset

köper ni sprutor och spetsar genom:

**ESKILSTUNA
SOCKERSJUKEFÖRENING**

Postbox 97, Eskilstuna
Tel. 39 980

dium m.m. och klockan 19.30 är det gemensam supé med dans. De egentliga förhandlingarna sätter igång först dan därpå. Inte en enda av landets lokalföreningar får avstå från att låta representera sig vid den här Riksstämman. Vi har helt enkelt inte råd med det. Det är under en sådan här samvaro som det kläcks ljusa idéer och uppslag, och som alla får stimulans till en ökad effektivitet i det gemensamma arbetet till alla diabetikers gagn och nytta.

Red.

Diabetes DE SOCKERSJUKAS TIDSKRIFT

Årgång 4
2 - 1954

Utgiven av RIKSFÖRBUNDET FÖR SOCKERSJUKA
Postgiro 50 07 75
Redaktör och ansvarig utgivare: Disp. Eric Nordelius, Eslövsvägen 7, Johanneshov Tel. 48 84 71
Annons- och distributionsavd. Tel. 30 88 29

Välkomna till Norrköping

När Riksförbundet för Sockersjuka i år håller sin Riksstämman i Norrköping, sker detta under den tid på året då naturen står i sin vackraste vår- och försommarfärgning. Man må livligt hoppas att vådrets makter skall vara välvilliga, så att staden kan visa sig från sin allra bästa sida.

Riksstämman ingår givetvis som ett led i förbundets strävanden att bekämpa sockersjukans svåra följdverkningar, såväl ur ekonomiska som andra synpunkter, ett arbete som förtjänar det bästa erkännande, främst med hänsyn till den enskilde, men också mera allmänt sett.

Det är all anledning önska förbundet framgång i sina strävanden och att rådslaget i Norrköping verksamt skall bidra till att främja de syften förbundet vill tjäna.

Den förhoppningen må också uttalas att utöver kongressförhandlingarna tiden skall medge för deltagarna att litet närmare bekanta sig med årets kongressstad.

Under uttalande av förhoppningen om ur skilda synpunkter givande kongressdagar hälsas Riksstämman och dess deltagare hjärtligt välkomna till Norrköping.

Arvid Karlsson

Stadsfullmäktiges ordförande.

*

Riksstämman i Norrköping.

Som ni ser har vi gjort det här numret av DIABETES litet fyligare än vanligt, beroende på att vi velat ge er en liten försmak av vad Norrköping har att bjuda er vid Riksstämman i pingst. Vi instämmer varmt i Arvid Karlssons vänliga välkomnande och hoppas att så många som möjligt av landets dibetiker och deras anhöriga skall möta upp till Riksstämman. De lokalföreningar, som ännu inte anmält ombud till stämman ber vi fatta pennan omedelbart och tillskriva ordföranden i Norrköpingsföreningen Nils Strid, Strandvägen 23, Norrköping. Gör ni det bums så går det att ordna hotellrum fortfarande. Riksstämman öppnas den 5 juni kl. 19.00 på Standard Hotell med val av presi-

forts. sid 2

Recept på gott kaffebröd

ger Fru Gerda Johansson, Malmö.

Wienergifflar.

3 dcl. mjölk, 1 ägg, 1 nypa salt, ½ hg jäst, 2 hg margarin, 25 st. sackarintabletter, 1 kg vetemjöl, ½ hg sötmandel, hackad.

Allt sättes i deg som till vanligt ve-tebröd, sedan kavlar man degen, göres till gifflar som bestrykes först med margarin och så lägges litet mandel på varje. Det blir 20 st. och en kaka i form.

Finska pinnar.

200 gr margarin, 1 msk socker, 10 st. sackarintabletter, 6 st. bittermandlar som males på mandelkvarn, 280 gr vetemjöl, allt blandas samman, formas till fingertjocka 6 cm långa stänger, penslas med ägg och doppas i hackad sötmandel.

Smörblad.

100 gr margarin, ½ msk grädde, 1½ msk vatten, 1½ kkp mjöl. Allt blandas samman, uttages med bladformigt mått.

Mandelmusslor.

150 gr margarin, 15 sackarintabletter, 75 gr havregryn, 5 st. bittermandlad som males på mandelkvarn, 1 ägg, 150 gr mjöl. Allt blandas samman, så bekläder man vanliga mandelformar, bakas och blir mycket goda.

Smörningar.

150 gr margarin, 1½ msk socker, 1 ägg, ½ tsk bakpulver, 215 gr mjöl. Allt arbetas samman, uttages till runda kakor. Hålet i mitten kan man taga med en fingerborg.

Berika kosten

100 % ren naturprodukt, framställt av 35-tal späda örter och växter med helande och läkande verkan

med

VIVITA

Finns på apotek, i hälsokostaffärer och välsort. butiker i pulver, granulat och tabletter. 3:75 pr burk, 350 tabl. 5:— Tag VIVITA varje dag, det bygger upp, ger kraftier, god sömn, gott humör, vitalitet och välbefinnande.

Börja genast en stärkande kur.

Om ej på Eder plats rekv. från

Essensa - Uppsala

Sockersjukan dess orsaker och behandling

Med tanke på den skriande okunnighet som på sina håll råder beträffande sockersjukan och dess behandling har vi funnit det angeläget att lämna en liten allmänt orienterande redogörelse över sjukdomen. Detta också med tanke på den inte ovanliga missuppfattningen att diabetes skulle vara något ensartat sjukdomstillstånd som skulle kunna bekämpas med någon slags generell behandling, där den väsentliga skillnaden i behandlingen av de olika fallen endast skulle bestå i variationer av insulin- eller kolhydratmängder.

Den följande orienteringen består av ett återgivande (i av utrymmesskäl starkt nedskuret skick) av det kapitel i »Den statliga sockersjuka-utredningens betänkande angående sockersjukvården i riket», som har ovanstående titel, och är författat av en, av de vid utredningen deltagande sakkunniga, docenten vid Stockholms högskola, medicine doktor Jakob Möllerström.

Sockersjukan är en rubbning i den normala ämnesomsättningen, ett sjukligt tillstånd, där socker ej normalt omsättes och förbrännes. Därigenom uppträder det i abnorma mängder i organismen.

Sockersjukan, *Diabetes mellitus verus* d. v. s. den verkliga sockersjukan är ett kroniskt sjukdomstillstånd, som kan uppträda i alla levnadsåldrar. Dess yttersta orsaker är i många fall okända. Stundom kan sockersjukan börja i anslutning till en infektionssjukdom, en förgiftning eller en hjärnskada och då antingen plötsligt eller smygande. En vanlig uppfattning är att sockersjukan

skulle kunna uppstå genom dietfel och speciellt genom överdrivet bruk av socker. Därvid är att märka att orsak och verkan kunna förväxlas. Den starka hungern, ett vanligt symptom vid sockersjuka, kan vara en följd av den begynnande sjukdomen och behöves ej vara dess orsak. *Vissa former av sockersjuka* sammanhånga dock sannolikt med för riklig näringstillförsel eller med partiella bristtillstånd på grund av olämplig föda.

Sockersjukan kan inom en släkt uppträda som ett isolerat fall. Ofta synes det dock föreligga en arvsbundenhet.

Under det att kvinnor med sockersjuka förr sällan fingo några barn, har med den moderna diabetesbehandlingen förhållandet i detta avseende ändrats. Man får emellertid fortfarande räkna med att en del av de sockersjuka kvinnornas graviditeter ej ge livsdugliga barn. Ofta dö dessa barn vid tidpunkten för födseln eller kort tid därefter. Orsaken till detta är okänd, möjligen sammanhänger den med hormonala rubbningar. Bland de livsdugliga barnen till sockersjuka mödrar kan givetvis sockersjuka uppträda, men så behöver ej vara fallet.

Sockersjukans symptom och förlopp.

Utom den förut nämnda hungern samt stark törst med ökad urinutsöndring, förhöjd blodsockerhalt och socker i urinen uppträda hos diabetikern vanligen trötthet och ofta avmagring, trots den stegrade aptiten. Sekundära symptom äro nervrubbningar med smärtor och domningar, hudklåda och utslag, varbildningar, hjärt- och kärlförändringar, försämrad blodcirkulation i fötter och ben samt ögonskador med synnedsättning, vilket allt *i svåra fall kan* leda till invalidiserande tillstånd.

Utan behandling är vid vissa former av diabetes höjdpunkten det s. k. diabeteskomat. Detta är ett förgiftningstillstånd framkallat av vissa vid diabetes bildade organiska syror, de s. k. ketonsyrorna. En infektion, t. ex. en lindrig snuva, en varbildning eller febersjukdom, en tarmrubbning, en psykisk chock etc. kan, om inga förebyggande åtgärder

vidtagas, hos den härför disponerade diabetikern utlösa ett diabeteskoma. Då försämras tillståndet hastigt, den sockersjuka förlorar matlusten och blir illamående med kräkningar, huvudvärk, buksmärtor, hjärtklappning och stigande pulsfrekvens. Andningen blir försvårad och övergår så småningom i en djupandning. Den från början ökade törsten och urinavsöndringen kan då minska och den sockersjuka blir alltmera slö. Sedan inträder ett djupt sömntillstånd (koma=sömn), vilket förr i världen efter något dygn ledde till döden. Detta var gångna tiders vanliga förlopp av diabeteskomat och omkring 60 à 65 % av alla diabetikers öde.

Med de verksamma moderna behandlingmöjligheter, som numera står oss till buds behöver praktiskt taget aldrig ett eventuellt begynnande diabeteskoma få ett så tragiskt förlopp, annat än i något enstaka, alldeles speciellt olyckligt fall.

När man talar om koma vid diabetes menar man vanligen ovan beskrivna diabeteskoma, ej att förblanda med det mera sällan förekommande uttrycket insulinkoma, vilket är ett tämligen ofarligt sömntillstånd orsakat av för lågt blodsocker; oftast en följd av olämplig insulininställning. Även denna form av sömn eller medvetslöshet skall givetvis hävas fortast möjligt.

Den radikala förändring som numera inträtt när det gäller diabeteskomats förekomst och förlopp sammanhänger med en av den medicinska forskningens allra vackraste triumfer — insulinetts upptäckt.

Insulinet.

Insulinet är en substans som bildas inom organismen och som är nödvändig för den normala sockeromsättningen. När denna substans ej bildas i tillräcklig mängd uppkomma därför störningar i sockeromsättningen. Om den felande substansen tillföres blir sockeromsättningen åter normal och de sjukliga symptomen försvinna. År 1922 kunde Banting och hans medarbetare från Toronto, Best, lämna meddelande om upptäckten av denna substans, insulinet, dess framställning och praktiska användning vid diabetes. Därmed avslutades ett nära 75-årigt vetenskapligt sökande efter denna välsignelsebringande substans.

Insulinet är ett svavelhaltigt äggviteämne, som kan extraheras ur bukspottkörtelvävnaden, närmast ur de Langerhansska cellöarna. Råprodukten, vanligen härrörande från nötkreatur eller svinkörtlar, underkastas därefter en serie reningsprocedurer. Numera kan insulinet framställas i kristallinisk form. Det visar sig då att det rena kristalliniska insulinet i sig självt innehåller en mindre mängd zink (omkr. 5 %), vilket ämne utgör en kompletterande faktor för insulinets verkan vid sockeromsättningen. Liksom alla äggvitesubstanser fördärvas insulinet lätt av matsmältningssvårskorna. Skall det ge någon verkan måste det därför tillföras organismen genom

*Unna Er
en bit väl-
smakande
choklad*

För diabetiker:

upp till 4 kakor kan
förtäras per dag.

MAZETTI

insprutning. För insulinbehandlingen är det därvid av vikt att insulinmängden på något sätt kan doseras. Fördenskull måste det finnas någon enhet som utgångspunkt för behandlingen. Till en början bestämde man denna enhet på biologisk väg genom att mäta den sänkning av blodsockerhalten hos kaniner som inträdde vid insprutning av en viss mängd insulin. Den ursprungliga »Toronto kaninenheten» var emellertid av flera anledningar ej tillfredsställande. En annan biologisk metod som gav säkrare resultat var att bestämma den minsta insulinmängd som hos råttor av en viss storlek framkallade kramper. Metoden att bestämma insulinets styrka genom krampdosen hos råttor är den, som ännu i stor utsträckning användes för insulinpreparatens standardisering.

Efter insulinets första framställning i Toronto kom det mycket snart de nordiska länderna till godo, framför allt genom den danske läkaren C. H. Hagedorns och den svenska läkemedelsfabriken »Leos» insatser för insulinframställningen. För den svenska insulinförsörjningen har sedan

1930 den svenska läkemedelsfirman »Vitrum» levererat ett högvärdigt, väl standardiserat insulin. För beräkning av enhetens storlek för den praktiska insulinbehandlingen funnos till en början inga enhetliga föreskrifter. I de nordiska länderna användes fortfarande på många håll den ursprungliga s. k. »Leoenheten» eller »nordiska enheten», även kallad »kliniska enheten», emedan den på grund av sin storlek är mycket praktisk och användbar för kliniskt bruk. Genom internationell överenskommelse har bestämts en »internationell enhet», beräknad i förhållande till insulinets biologiska verkan vid djurförsök. En sådan enhet motsvarar en insulinmängd av $1/22$ mg (= 0,000045 g) kristalliniskt insulin i torrs substans. Tyvärr är den »internationella enheten» 4 gånger mindre än den »kliniska enheten» och därför mera opraktisk vid behandling av diabetes. En insulinbehövande diabetiker har ett dagsbehov som vanligen rör sig omkring 40—80 »internationella enheter», vilket motsvarar 10—20 »kliniska enheter». Insulinet finns numera i

forts. å sid 16

Saltsjöbadens Badhotell

Sommar- och Vinterkuranstalt
för invärtes sjukdomar, konvalescentvård och rekreation.

En halv timmes resa från Stockholm.

Överläkare: **Dr C. G. Danielson.**

Röntgenolog: **Professor Erik Lindgren**

Prospekt och detaljerade prisuppgifter på begäran.

Post- och telegr.-adr.: Badhotellet, Saltsjöbaden.

Tel.: Sthlm 17 00 30

Norrköpings kaktusgrupp — en turistattraktion

(Saxat ur Folkpensionären)

Det första en turist frågar efter när han kommer till Norrköping är kaktusgruppen i Karl Johansparken. Att denna grupp fått en sådan popularitet beror väl på dess originella sammanställning och kombinationer och inte minst, att den symboliserar olika drag i Norrköpings allmänna liv. Cactus, eller »Cactäcea», som den heter på latin, har en månghårig, saftig och bladlös stam, som ofta är tjock och klumpig, men f. ö. av växlande form. I stället för blad bär stammen vanligen knippen av borst och taggar. Cactus innefattar omkring 1.000 arter fördelade i 20 släkten. Deras hemland är de tropiska delarna av Amerika och då förekommer i mycket stor mängd på klippor och öde slätter och andra ofruktbara ställen.

Vad nu Norrköpings kaktusgrupp beträffar, så är det väl ett trettiotal år tillbaka sedan dåvarande stadsträdgårdsmästaren i Norrköping, Frans August Johansson, kom på idén att plantera den i Karl Johansparken. Det är Karl XIV Johan som fått sin byst i parken och som också bildar fond till gruppen i fråga. Det är inte endast kaktusens egenartade natur, som utgör materialet till gruppen. De olika arternas sammansättningar, färger och kombinationer är planterade på ett konstnärligt sätt och det är också det som gör huvudintrycket.

Till att börja med var det några enkla motiv med Norrköpings gamla stadsvapen som det ledande motivet. Efter gamle trädgårdsmästarens bortgång blev hans son, A. L. Johansson, stads-trädgårdsmästare och han fortsatte på ett originellt sätt att utveckla faderns idé. Det blev händelser och ting ur stadens historia, som kom att utgöra de bärande motiven i gruppen och alltid var det förenat med något jubileum.

Den första jubileumsgruppen kom 1938 i anledning av gamle kungens, Gustav V, 80-årsdag, för att åren 1943 och 1948 symbolisera hans 85- och 90-årsdagar. År 1939 fick gymnastikens stamfader Henrik Ling en minnesgrupp i anledning av hans 100-årsminne. År 1940, mitt under brinnande krig, kom försvarsnålens symbol och 1941 och 1942 kom så lilla riksvapnet. År 1944 fick Norrköpings skyttegille sin minnesgrupp och 1945 Bråvalla flygflottilj, som är förlagd till Norrköping.

Norrköpings skyddshelgon S:t Olof eller »Gull-Olle», som han heter i folkmun och tronar högst upp på Norrköpings rådhus, påmindes om 1946. De följande åren har idrottsföreningarna Kamraterna och Sleipner, Norrköpings drätselkammare, Brandkåren, Gasverket, »Tuppen», Norrköpings bomullsväveri AB fått sina minnesplanteringar, alla

utförda med artistisk smak och en sevärdhet för den gästande främlingen. Årets kaktusgrupp kommer att symbolisera bruket Holmen i anledning av dess 100-årsjubileum.

Bland de många arterna finns vårtkaktus, pelarkaktus, klokaktus o. s. v. Omkring 15.000 av de olika arterna finns där.

Göj.

Norrköping sjöfarts-, textil- och kulturstaden

Norrköping, den stad där Riksförbundet För Sockersjuka i år skall samlas till Riksstämman, är som bekant Sveriges fjärde stad med nära 90.000 innevånare. Det är en betydande sjöfarts- och industristad med textilindustrin som dominerande näringsgren. Men det moderna Norrköping är inte bara en industristad utan också en kulturstad. Här finns och har alltid funnits en tacksam jordmån för andlig odling av många slag, undervisning i många olika former, litteratur, konst, teater och musik.

När staden fick sina första stadsprivilegier är inte med säkerhet känt. Första gången staden omnämndes var i ett av Konung Albrekt utfärdat stadsbrev år 1384, i vilket man gav Norrköping privilegier som stad. Till detta måste man dock tillägga att brevet ifråga egentligen bara stadfäste Norrköpings besittningsrätt till det område staden då ägde. Stadsrätt hade nog Norrköping förut. Norrköpings stadslag t. ex. omnämndes redan så tidigt som år 1349 i det privilegiebrev som då utfärdades för Jönköping av Magnus Eriksson.

Platsens tidigare bebyggelse.

Platsen för det nuvarande Norrköping och områden i dess

omedelbara närhet måste tidigt ha varit hemvist för människor, att döma av de i stadens närhet rikt förekommande minnena från forntiden, framför allt den stora mängden av hällristningar. Denna tidiga bosättning torde ha tillhört bronsålderns första hälft och kan placeras någon gång cirka 1.500 år före vår tideräknings början.

Älven som rinner genom staden — Motala ström — har i alla tider givit platsen sin näring. Vid de övre forsarna anlades tidigare kvarnar, senare Norrköpings mångomtalade textilindustrier och i det nedre loppet som lugnt och sansat rinner genom staden var det bl. a. en säker ankarplats för vikingarna när de ville vila upp från sina eskapader ute i världen. Vad nu Motala ström beträffar så har den en ganska märklig egenhet. Det är nämligen så att under den kallare årstiden stannar den, eller »sorpar» för att tala norrköpingspråk. Nu för tiden fäster man sig inte så mycket vid det, då man vet vad det beror på, men förr i världen slog vidskepelsen mynt av detta. Det påstods vara förebud till krig, hungersnöd, farsoter m. m. »SorpanDET» eller stillaståendet inträffar vanligen efter blidväder, framför allt om det blåser kalla

MOTALA STRÖM.

vindar. Strömmens botten täcks då med is, s. k. krav-is, och då kan inte vattnet ta sig fram genom den. På sådana ställen där krav-isen förekommer i stor mängd dämmes strömmen upp och nedanför blir det tomt på vatten så att man kan gå torrskodd över strömmen.

Industriernas grundande.

Gustav Vasa som var en stor gynnare av staden och hade sin kungsgård där, införskrev år 1537 en man från Tyskland som skulle lära svenskarna att göra textilvaror. Han kom även till Norrköping och på så sätt fick staden sitt första »vantmakeri». Ordet kommer från det tyska ordet *gewandt*, d. v. s. klädnad och Norrköpings äldsta klädesföretag, »Drags bolag», har sin upprinnelse just av detta första »vantmakeri».

Den egentliga skaparen av storindustrin i Norrköping var holländaren Louis De Geer, vars staty står på stadens äldsta torg, Gamla torget, och blickar ut över Holmens bruks domäner, som De Geer grundlade år 1627 under namnet »Messingsbruket». Som bekant är Holmens bruk i Norrköping ett världsföretag som levererar tidningspapper till snart sagt alla länder.

Inget industriföretag var för övrigt Louis De Geer främmande. Han anlade bl. a. ett kanongjuteri vid Finspång som var verksamt så sent som år 1903. Han grundade också skeppsvarv, gevärsfabriker och klädesväverier i Norrköping. Dessa var de första i en lång rad och under Karl XI:s krig kunde större delen av arméns behov av krigsmaterial och utrustning fyllas i Norrköping.

Karl Johansparken med Standard Hotell där Riksstämman hålles.

Den egentliga storindustrin inom textilbranschen började dock på 1850-talet. De små väverilokalerna, inrymda i små kåkar, här och var i staden, fick ge vika för de stora fabrikskomplexen. År 1852 grundades bl. a. Norrköpings Bomullsväveriaktiebolag, i vår tid mest känt under namnet »Tuppen», år 1855 Bergs Bomullsväveri, år 1860 Rickard Wahréns Klädesaktiebolag etc.

Norrköpings större ylleföretag sammanslöt sig för några år sedan till en koncern med namnet Aktiebolaget Förenade Yllefabrikerna med firmabeteckningen YFA. Norrköping kan därför stå sig gott som Sveriges största textilstad, åtminstone vad klädstillverknigen angår.

Ödeläggelser av staden.

På en tavla i huvudentrén till Norrköpings ståtliga rådhus, som

invigdes år 1910, anges årtalen på de olika ödeläggelser som gått fram över staden under århundradenas lopp. »Alltid har dock staden likt fågel Fenix rest sig ur askan och elden till ny styrka», står det angivet där. Pester, eldsvådor och fiendeinvasioner har ofta förlamat livskraften hos befolkningen. Den värsta ödeläggelsen som gått över staden var de olycksdigra julidagarna 1719 då ryssarna brände och härjade staden. De gjorde sitt verk grundligt, ty efter tre dagar fanns blott ruinerna kvar av stadens dåvarande bebyggelse.

Hamnen och sjöfarten.

Norrköping är också en typisk hamnstad med vad därav följer i kommersiellt hänseende. Hamnen är belägen på båda sidor om Motala ström, cirka 10 km ovanför strömmens utlopp i Bråviken.

Vy från hamnen.

Den delas av Hamnbron i en övre och en nedre del. Den förra är avsedd för mindre passagerarbåtar och den senare för större fartyg. Ett fyrtiotal elektriska kranar ombesörjer en snabb lossning och lastning av fartygen. Tonnaget för in- och utgående fartyg stiger också år för år. År 1953 gick det upp till 2.137.000 ton med nära 5.000 in- och utgående fartyg. I storleksordning ligger hamnen på plats 4 i Sverige. När den planerade kanalen blir färdig, vars sträckning skall gå direkt från nedre hamnen till Bråviken, har Norrköpings hamn verkliga förutsättningar att bli en storhamn av betydelse. Arbetet med denna kanal är redan påbörjat.

Stadens kulturella liv.

En främling, som kommer till Norrköping för första gången,

kanske har för sig att staden, såsom varande en fabriksstad, är en osund och otrevlig plats. Denna tankegång jävas redan när man strax utanför Centralstationen påträffar lummiga parker som skänker vila och vederkvickelse under varma sommandagar. Norrköping har ett femtiotal parker och planteringar varav Folkparken och Vasaparkerna är de största. Något unikt för Norrköping är de kilometerlånga alléerna eller »promenaderna» som omgärdar hela staden. Vi får inte heller förglömma Folkets park med Folkborgen där ett otal olika organisationer i Sverige brukar ha sina årskongresser. Folkets park kom till år 1901 och är en av de vackraste i Sverige. Stadens kulturella liv är för övrigt rikt. Stadsteatern Norrköping-Linköping har sitt kansli förlagt till Norrköping och orkesterför-

Norrköpings rådhus.

eningen, museet samt flera andra kulturella institutioner borgar för att staden är med sin tid på det området. Norrköpings museum är förresten ett av landets allra modernaste. Det flyttade år 1946 över från den Swartzska villan, som man delade med Stadsbiblioteket, till den nya linjerna byggnaden som ritats av Kurt von Schmalensee. Museet som ordnats av Aron Borelius, har i entréhallen en abstrakt muralmålning av Nils Wedel, det berömmar sig av att äga ett av Höckerts mest betydande verk och har för övrigt en god konst- och stadshistorisk samling samt be-

driver en frisk och livgivande utställningsverksamhet och en omfattande pedagogisk verksamhet.

Norrköping kan också skryta med att äga Sveriges äldsta fortfarande existerande nyhetstidning, »Norrköpings Tidningar», som tillkom år 1758, d. v. s. 27 år före The Times, så man måste väl erkänna att den har en synnerligen värnadsvärd ålder.

Såsom varande typisk arbetarstad är det helt naturligt att folkrörelserna har gamla anor i staden. Norrköpings Arbetareförening är den äldsta i landet, bildad år 1860, och den äldsta fackföreningen, möbelsnickarnas bil-

dades år 1880. Fackliga central-organisationen omfattar cirka 25.000 medlemmar i omkring ett hundratal fackföreningar och klubbar. De väntar nu bara på att det nya Folkets Hus, vars byggnadskostnad är cirka 6 miljoner, snart skall bli färdigställt. Byggnadslov är beviljat och de första spadtagen tas redan i höst.

Ja, detta var en liten liten smula om den vackra staden Norrköping, som i pingst blir mötesplatsen för diabetiker från alla delar av vårt land. Det mesta har

vi saxat ur »Folkpensionären» som är organ för Sveriges Folkpensionärers Riksförbund och som i likhet med många andra organisationer har förlagt sin kongress till Norrköping i år.

Mycket mer skulle kunna sägas om denna intressanta stad, men vi vill lämna kvar en del åt er själva att upptäcka och njuta av när ni kommer dit i pingst. Välkomna alltså. Norrköpingsföreningen, som är värd den här gången, lovar att göra allt för er trevnad.

Eric.

QUEEN ANNE

Scotch Whisky

Rare in quality

Exquisite in style

By Appointment
Wine &
Spiritmerchants
to the late
King Georg VI

På systembolagen:
1/1 but. 29:— 1/2 but. 15:40
Katalog nr 447

Sockersjukan ... forts. fr. sid 8

handeln i vattenlösning med 40 internationella enheter eller 10 kliniska enheter per kubikcentimeter lösning som standardstyrka.

Sedan insulinet 1922 började användas för diabetesbehandling har situationen så småningom helt förändrats för diabetikerna. *Insulinet kan, rätt använt, förhindra diabeteskomats uppkomst.*

Komplikationer vid diabetes.

Till följd av insulinbehandlingen kan diabetikerna nu leva ett praktiskt taget fullt normalt liv och skillnaden mellan medellivslängden för diabetiker och andra har också radikalt förändrats. Detta innebär ju att många diabetiker av alla åldrar fått leva mycket länge med sin sjukdom, vilket framkallat nya vetenskapligt intressanta och praktiskt viktiga problem, de s. k. sena komplikationerna vid diabetes. D. v. s. komplikationer som ibland framträda efter lång varaktighet av sjukdomen. Detta gäller i all synnerhet kärlförändringarna, som hos äldre diabetiker kan medföra benägenhet för brand (gangrän)

i de nedre extremiteterna. Orsaken till kärlförändringarna är i flera avseenden oklar. Man har anledning att jämte kärlförkalkningen även räkna med nerv- eller vävnadsskador av annan art. Härom vet man emellertid ännu ingenting säkert. Insulinbehandlingen synes icke ha medfört någon annan förändring med hänsyn till förekomsten av kärlskador än att denna komplikation blivit vanligare på grund av den ökade livslängden.

Om kärlförändringarna hos diabetikern träffa blodkärlen i ögats näthinna inträda allvarliga komplikationer, vilka kunna leda till höggradig synnedsättning. Dessa näthinnesjukdomar (retinopatier), vilka karakteriseras av blödningar, vitskimrande härdar i ögonbottnarna och i svåra fall med inväxande bindvävsbildningar i glaskroppen, påverkas ej heller av insulinbehandlingen. Då ögonförändringar kunna uppträda många år efter sockersjukans början är det rimligt att förekomsten ökar i och med diabetikernas väsentligt ökade livslängd.

Vanligen brukar synnedsättningen ej bli höggradig, men i

FANOR och STANDAR

i olika storlekar och prislägen

tillverkas av

F:ca V. LINDBLAD

Etabl. 1896

Rostastrand 21, Örebro. Tel. 106 87.

Skisser och priskurant på begäran. Konstnärligt och välgjort arbete garanteras. Vid förfrågan v. g. uppgiv föreningsnamn.

Njut av ett glas

MUNKENS svagdricka

till maten

innehåller enbart sackarin

Ring

Munkens Bryggeri

45 04 81

svårare fall kan den leda till nästan fullständig blindhet. Dessa svåra retinopatier hör till de mest tragiska komplikationerna som kunna drabba diabetikerna. Ännu stå både ögonläkare och invärtesläkare hjälplösa inför denna komplikation.

Många av de komplikationer som uppträda hos diabetikerna äro ej specifika för det diabetiska tillståndet. Det är därför svårt, ja i många fall för närvarande omöjligt att avgöra vilken roll själva omsättningsrubbningsen som sådan spelar för uppkomsten av vissa komplikationer. Den omständigheten att hjärt-, kärl- och njursjukdomar äro vanligare bland diabetiker än bland icke-diabetiker, behöver inte betyda att det är sockersjukan som

är orsak till kärlförkalkningen. Det är även tänkbart att begynnande kärlförändringar i vävnader och organ välla en störning i deras normala ämnesomsättning, vilket kan resultera i en diabetes.

Äldre behandlingsmetoder.

I gångna tiders diabeteslära har det vid sockersjukan uppträdande sockret tillmätts den största betydelsen för de sjukliga symptomens uppkomst. Själva namnet bär vittnesbörd därom. Då den förhöjda blodsockerhalten i stor utsträckning ansågs vara orsak till det sjukliga tillståndet och de uppträdande komplikationerna, betraktades det såsom ett oeftergivligt krav på en god behandling av diabetikern,

Den hygieniska Sötinett-Automaten är idealet för Er!

Tryck på den vita knappen och Ni får en Sötinett-tablett direkt i koppen. Bekvämt och — framför allt — hygieniskt. Inga smulor, inget letande.

Endast en Sötinett för varje tryckning. Ingen risk för överdosering. De små, vita Sötinetterna är 450 gånger sötare än socker. Smakar bra.

En av de förstklassiga och absolut ofarliga Sötinetterna motsvarar 2 sockerbitar. Ger Er välbehövlig stimulans utan biverkningar.

Gång på gång har Ni letat efter Ert Sötinettmedel. Sötinett-Automaten kan Ni ha i fickan, i handväskan eller vid matbordet — alltid till hands.

1:65 för fulladdad Sötinett-Automat med ca 500 Sötinetter.

0:65 kostar de röda påfyllningsaskarna som Ni laddar med.

Nu i konsumbutiker landet runt.

att blodsockerhalten sänktes till de värden som ansågos normala. Det var en alltmänt utbredd uppfattning att t. ex. sockret »slog sig på ögonen», orsakade branden och kärlförkalkningen. Ännu i början av 1920-talet lärde Karl Petréén att en blodsockerhalt över 0,24 % var livshotande på grund av risk för diabeteskoma. Numera vet man att blodsockerhalten ej har något med diabeteskomat att göra, då detta — såsom redan omnämnts — beror på förgiftning genom vissa organiska syror, vilka i abnorma mängder bildas inom organismen på grund av den rubbade kolhydratomsättningen. På senare tid har med ökade erfarenheter och kunskaper om sockersjukans natur uppfattningen om sockrets betydelse för det sjukliga tillståndet i hög grad reviderats. *Sockret som sådant är icke något för organismen främmande eller skadligt ämne utan tvärtom en livsnödvändig substans, som alltid måste finnas i blodet i tillräcklig mängd. Det är i stor utsträckning hela livsprocessens energikälla.* Försvinner sockret ur blodet inträder hastig död.

Förr i världen tillämpades näringsprinciper av diametralt motsatta slag, något som må belysas av några karakteristiska exempel:

1. v. Noordens havrekurer (1903).
2. Allens svält- och undernäringsprincip (1914).
3. Petrééns kolhydrat- och äggvitefattiga men fettrika kost (1922).
4. Lundbergs grönsaks- och alkoholkost (1924).

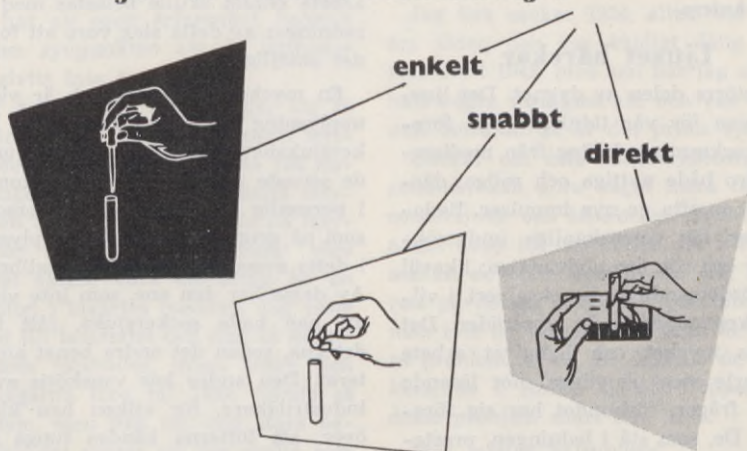
5. Adlersbergs och Porges kolhydratrika, fettfattiga kost (1925).

Praktiskt taget alla variationsmöjligheter med avseende å mängden kaloribärande näringsbeståndsdelar i diabetikerns kost ha föreslagits och prövats under årens lopp, varför begreppet »diet» vid behandling av diabetes är mycket växlande. Dietbehandlingen av de sockersjuka har emellertid icke haft någon bärande teoretisk grund. Varje klinik har trots sig finna gynn samma verkningar av den kostform som där tillämpats och ofta fördömt alla andra kostformer som skadliga. En närmare granskning av näringsprinciperna visar att de ofta bygga antingen på empiriskt gjorda iakttagelser, vilka generaliserats, eller på mer eller mindre godtyckliga antaganden vid vilka man ensidigt tagit fasta på det ena eller andra symptomet utan möjlighet att bedöma verkningarna på omsättningsprocesserna i deras helhet. Ensidigheter i kosten kunna medföra bristtillstånd av olika slag; reduktionen av kaloribärande substanser i födan kan leda till störningar i organismens energiomsättning. Detta inverkar ogynnsamt på livsprocesserna i deras helhet. En ökad förståelse för födans betydelse vid diabetes blev möjlig först sedan man fick veta något om de processer som avspeglas inom den sockersjukes organism och i vad mån de förefintliga störningarna i det normala förloppet kunna påverkas genom växlande sammansättning av födan.

forts. å sid 31

CLINITEST

gör urinsockerbestämningar

Allt som erfordras för sockerbestämningar i urin finns i *Clinitest*-etuiet, som kan användas var som helst, när som helst. De *Clinitest* reagetter som levereras med detta etui ger ett kopparreduktionsprov med alla reagenser koncentrerade i en enda reagent. Uppvärmning är icke erforderlig, då varje reagent åstadkommer den nödvändiga temperaturförhöjningen. Man lägger endast en *Clinitest* reagent i provröret med den rätta kvantiteten utspädd urin, inväntar reaktionen och jämför sedan med färgskalan. *Clinitest* ger snabb, bekväm och pålitlig urinsockerbestämning. Litteratur kan erhållas från vår representant.

AMES COMPANY, INC.

Elkhart, Indiana

Ensamrepresentant: **APOTEKARNES DROGHANDELSAKTIEBOLAG**
STOCKHOLM — GÖTEBORG — MALMÖ

ORDET FRITT

Under den här rubriken är alla DIABETES läsare välkomna med inlägg och synpunkter på vad som helst som kan vara intressant, värdefullt eller roligt att diskutera.

Ljuset härskar

över större delen av dygnet. Det ljusnar även för vår tidnings- och föreningsverksamhet. Inlägg från medlemmar äro både nyttiga och roliga, därför att de ofta ge nya impulser. Redogörelser för vetenskapliga undersökningar och rön äro nödvändiga; likaväl som fördömande av kvacksalveri, i vilken skepnad detta än uppträder. Det fordras mycket och hängivet arbete för varje steg på vägen mot lösande av de frågor, förbundet har sig förelagda. De, som stå i ledningen, prestera detta. Om man en gång har fångats av arbetet för de sockersjuka, kan man aldrig bliva helt fri. Arbetsuppgifterna äro övermänskliga, därför måste alla krafter mobiliseras för våra strävanden, vilka tillika äro viktiga samhällsintressen.

Stora pengar har investerats i Hälslungens Sommarhem, som f. n. utnyttjas endast åtta veckor om året. Byggnaden är vinterbonad och inredd så, att den kan härbärgera även äldre. Tillstånd att utnyttja den som rekreationshem för äldre sockersjuka, under den tid den ej användes för barnkoloniverksamheten, har inhämtats av såväl Kungl. Maj:t som Göteborgs stad. Ett gammalt önskemål är, att detta tillstånd kunde utnyttjas. Vad som fattas är driftskapital. En del av detta ginge nog att anskaffa på frivillighetens väg, dessutom kanske bidrag inte vore uteslutna från staten, landstingen, sjukkasseväsendet, sedan detta förstatislats, samt från fonder

och andra inrättningar. Många andra möjligheter kunna dessutom prövas, men att styrelsen, vid sidan av sitt arbete ensam skulle belastas med utredningar av detta slag vore att fordra det omöjliga.

En mycket angelägen sak är vidare upplysning till allmänheten om sockersjukans verkningar. Enbart under de senaste månaderna har jag kommit i personlig kontakt med två personer, som på grund av bristande upplysning i detta avseende ådragit sig kallbrand. Av dessa har den ene, som inte visste, att han hade sockersjuka, fått först det ena, sedan det andra benet amputerat. Den andre har vanskötts av en industriläkare, för vilken han klagat över, att fötterna kändes tunga som bly, kalla och känslolösa. Han ligger fortfarande kvar på sjukhus. Amputation överväges f. n. Sådant behöfve inte förekomma, om vederbörande vore skött på ett vettigt sätt. Vad som menas med vettigt sätt, måste vi överlåta till den medicinska fackkunskapen att bedöma, fall då icke specialiserade läkare misslyckats med behandlingen av diabetes äro tyvärr inte sällsynta.

Vår värderade förbundsordförande redovisade ett sådant fall vid Karls-kronaföreningens aftonunderhållning sisl. december. Hans slutsats, att docent Möllerströms behandling räddade honom ur hans bedrövlige tillstånd, är utan tvekan riktig. Ett annat exempel, som illustrerar glänsande resultat, när specialist handhar behandlingen, ger oss tennisstjärnan Bill Talbert. En artikel i årets marsnummer av »Det Bästa» redogör för hans behandling, vilken närmast kan definieras som »reglerad kost». Einar.

Körkortetsproblem

Såg i Diabetes att man fick göra sina inlägg och synpunkter kunniga under rubriken Ordet Fritt. Jag har sett i Diabetes nr 2, 1953 att det hade blivit lättnader på körkortfronten, men har av egen erfarenhet kommit till den synpunkten att de lättnader som givits inte är så stora.

Jag har prövat fyra gånger att få körkort men är lika utan körkort fortfarande. Skall bara beröra de två sista gångerna. Jag fick det första intyget den 31/12 1951, och sände då intyget för förhandsbesked, svaret blev att det skulle vara ett intyg av en specialist i invärtes medicin. Jag reste så ned till lasarettet och fick så de intyg som fordrades, dessa intyg fick jag dagarna före jul 1953. Sände så ner dem, men fick till min stora besvikelse det svaret att jag skulle resa ner till ett annat lasarett och läggas

in där för kontroll, samt intyg av ögonspecialist. Hur skall jag göra? Om jag nu reser ner och ligger där några dagar, så kanske svaret blir att jag skall resa till något annat lasarett för vidare undersökningar.

Jag fick socker 1934, alltså vid fem års ålder, och var väldigt dålig tills framot 1942, men sen har jag aldrig haft några insulinanfall, och vad ögonen beträffar så är det prima syn.

Undrar om inte sockersjukesorganisationen kan göra något mera för de sockersjuka och körkortet, så det blir något hopp till det bättre, för att resa mellan de olika doktorerna och lasarett på dessas order det går inte när man inte är miljonär. Så finns det flera problem, t. ex. att anställa de sockersjuka i statlig tjänst. Hoppas att dessa problem snart blir lösta.

Med många hälsningar.

Besviken norrlänning.

Läskedrycker utan socker

Sötade med Sucaryl

Sockerdriicks- och apelsinsmak

KALOFRI

Tillverkas av

Bryggeriet Kronan, Långebro

Tel. Kristianstad 11 720

Nederlag: Ronneby tel. 945, Sölvesborg tel. 110 36, Tingsryd tel. 22, Växiö tel. 1641.

Återförsäljare: Knut Andersson, Bjuv, tel. Hälsingborg 701 78; E. Almborg, Tomelilla, tel. 1045; A. Friberg, Löberöd, tel. 78; F. Grankvist, Arkelstorp, tel. 155; O. Johansson, Glimåkra, tel. 20; Hörby Bryggeri, Hörby, tel. 238; Lövestads Bryggeri, Lövestad, tel. 102; Nybro Svagdricksbryggeri, Nybro, tel. 86.

Från Långebro även leveranser per järnväg.

Falska apostlar än en gång

»Eric William ljuger för sockersjuka», är den nätta titeln på en artikel i aprilnumret av Are Waerlands reklamtidsskrift »Hälsa». Den innehåller ett klumpigt och misslyckat försök att prata bort verkan av de avslöjanden om waerlandismen och dess språkrör som skedde i Diabetes förra nummer.

Sjelva titeln på »Hälsas» senaste praktblomma är ju i och för sig intressant och värtalig. Bl. a. gör den klart för var och en att waerlandtidsskriften inte skyr några som helst medel när det gäller att komma åt de sockersjuka. Vi har all anledning att vara tacksamma för tidskriftens vänlighet att »lägga korten på bordet» och själv hjälpa till att avslöja sina bluffmetoder.

För den som eventuellt inte läst min artikel i förra numret av Diabetes, kallad Falska Apostlar, kan jag nämna att den innehåller ett kraftigt angrepp mot »Tidskrift för Hälsa» vid upprepade tillfällen framförda, *fullständigt sanningslösa påståenden* att man kan bota och har botat sockersjuka genom råkost. Där emot har jag inte yttrat ett enda ont ord om råkosten eller waerlandskosten som sådan i hela artikeln. Tvärtom har jag klart sagt ifrån att jag inte har någonting emot den s. k. Waerlandskosten. Givetvis hoppades jag att min lilla artikel skulle göra klart för Diabetes läsare vilken fruktansvärd humbugjournalistik som bedrivs i »Tidskrift för Hälsa» i syfte att värva de sockersjuka som anhängare. Men jag hade faktiskt inte drömt om att den så snabbt skulle få en så god ver-

kan, att waerlandtidsskriften därigenom tvingades i ren panik ägna en femtedel av sitt textinnehåll åt tafatta försök till förbättrande av sitt synnerligen skamfilade rykte. Orden tycks emellertid ha trutit artikelförfattaren och sagoberättaren Gunnar Gahrn denna gång och i stället har han tagit med ett stort stycke av den artikel i Diabetes som så gruvligt förtretat honom. För att inte riskera att även de egna anhängarna skall få klart för sig vilka falska argument han använder i propagandan för råkost mot sjukdomar har han försiktigtvis uteslutit två meningar ur citatet. Det kan inte gärna vara ett misstag då åtminstone den första meningen som han hoppat över var tryckt med kursiverad stil, för tydlighetens skull. Den löd sålunda: *Jag har ingenting emot den s. k. Waerlandskosten och unnar hjärtans gärna de som trivs med den och mår bra av den att leva på den.* Men det är klart att Gunnar Gahrn lika litet kunde ta med denna del i sitt citat ur min artikel som en mening längre fram vilken lyder. *Det är mycket billigare att köpa socker direkt i speceriaffären utan fördyrande pillertrillarmellanhänder.* Längre fram talar Gunnar Gahrn myc-

ket utförligt om hur viktigt och riktigt det är att »Tidskrift för Hälsa» gynnar sina annonsörer, och med tanke på detta vore det naturligtvis, för att tala med Gunnar Gahrn: »ett bedrägeri mot annonsörerna» att sanningsenligt avslöja för läsekretsen det faktum som påpekats i den sist citerade meningen. Gunnar Gahrn passar samtidigt på att ge Diabetes redaktör ett varningens pekfinger genom att lämna den intressanta upplysningen att redaktören i Diabetes gör sig skyldig till bedrägeri i och med att han tar in min artikel, trots att det finns en annons i samma nummer som bl. a. uppmanar folk att läsa artikeln om råkost

och insulin i »Tidskrift för Hälsa». Jag har ju inte med saken att göra, men jag förmodar att i Diabetes, likaväl som i alla andra hederliga tidningar och tidskrifter, är annonserna en sak och artiklarna en annan. Men det var ju roligt att så här få klara papper från »Hälsa» på att de anser det vara bedrägeri att »varna läsarna för att låta lura sig av reformkostaffärerna». Andra tidningar och tidskrifter anser det vara deras självklara plikt att varna folk för all humbug, men »Hälsa» förklarar på fullt allvar att något dylikt är ett bedrägeri, som det aldrig skulle falla tidskriften in att göra sig skyldig till. Hur deras läsare

Sprutbehållare i nylonplast ★

Tål sterilisering genom kokning och autoklavering.

I samma material tillverkas även autoklaveringshylsor, rondskålar och bägare.

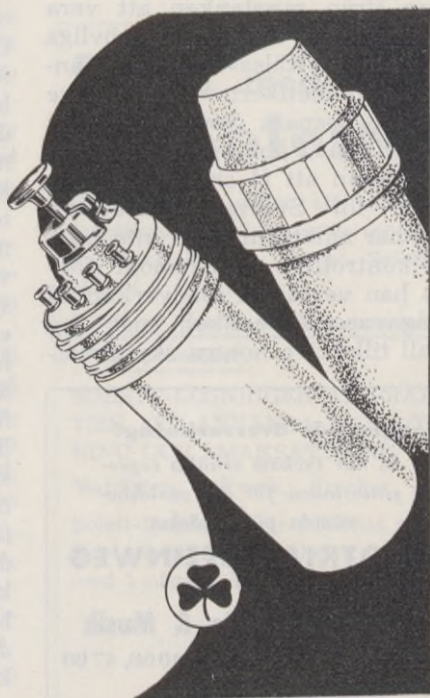
starkt material

Dessa artiklar, som äro synnerligen prisbilliga, kunna samtliga rekvireras från apotek eller direkt från

Söderbergs

R. Söderberg & Co A.B.

Korsgatan 5 . Göteborg . Telefon 17 07 40

skall kunna tro på ett enda ord av vad dom skriver i fortsättningen begriper ju inte jag.

I artikeln, Falska Apostlar, skrev jag också följande: »För att sedan ge litet mer trovärdighet åt hela historien blandar man in några icke namngivna läkare i texten. Det är tydligt att waerlandstidskriften inte bara nöjer sig med att försöka ställa till skada för de sockersjuka, utan även vill racka ned på den svenska läkarkåren så mycket som möjligt.» I »Hälsas» aprilnummer gör Gunnar Gahrn ett stort nummer av detta, och låter så till slut bomben springa genom att avslöja »läkarens» namn. Ett hjärtligt tack för det avslöjandet! Nu slipper ju landets övriga läkare ifrån misstanken att vara medskyldiga till den bedrövliga artikeln i »Hälsa» om den vansköttas diabetikern. Tills vidare vill jag bespara den i »Tidskrift för Hälsa» åberopade läkaren den nesan att få skylta med sitt namn för Sveriges diabetiker. Jag har nämligen ännu inte hunnit kontrollera med honom själv om han verkligen medverkat till ifrågavarande artikel, men jag skall tillskriva honom skyndsamt

mast möjligt. Skulle detta, mot all förmodan, vara fallet har vi all anledning att allvarligt varna de sockersjuka för att konsultera denne läkare, som ju i så fall inte har en aning om hur diabetesbehandlingen av i dag tillgår utan fortfarande sitter fast i de uppfattningar om diabetesvård som var rådande på 1920-talet. När nu »Hälsa» redan varit så tillmötesgående förväntar jag mig att Gunnar Gahrn i nästa nummer också avslöjar namnet på den »medicinare», som pratat en massa strunt i »Hälsas» julnummer. Honom nämner G. G. inte ett ord om, trots att jag mycket kraftigt och delvis med kursiverad stil angripit hans ovederhäftiga snicksnack.

Slutligen vill jag för Gunnar Gahrn och övriga fantaster, som försöker inbilla folk att man kan bota sockersjuka med råkost, på det varmaste rekommendera ett noggrant studium av huvudartikeln i detta nummer av Diabetes. Där redogörs, så gott utrymme tillåter, klart och tydligt för vad man hittills vet om sockersjukan. Efter den genomläsningen kanske till och med den mest fanatiska råkostare fattar att hela det sjukdomskomplex som innefattas i begreppet sockersjuka är litet för invecklat för att man skall kunna avhjälpa det genom något slags råkostrolleri. Där får Gunnar Gahrn också svar på de frågor han framställt i sin artikel, och vilka så grymt avslöjar hans fullständiga okunnighet när det gäller diabetes och diabetikerna.

Eric William.

Tongivande överraskning!

Vi har lyckats erhålla representationen för det världsberömda pianomärket

GROTKIAN-STEINWEG

Svenssons Radio & Musik

Landbrogatan 17 - Tel. 4068, 4700

Karlskrona

FRÅN LOKALFÖRENINGARNA

Borås

Årsmöte med Föreningen för sockersjuka i Borås med omnejd hölls fredagen den 26 febr. Mötet öppnades av ordf., vilken i samband med hälsningsanförandet höll parentation över föreningens vice ordf., vilken avlidit under året.

Sedan styrelse- och revisionsberättelserna samt tablå över kassaomslutningen föredragits, övergicks till styrelseval.

Till ordförande i föreningen och styrelsen omvaldes Herman Lindecrantz. Övriga ledamöter av styrelsen blevo: Eric Tengling, Karl Florén och fröken Tora Andersson med Tobias Carlsson som ersättare, för en tid av två år. Kvarstående i styrelsen för en tid av ett år Fru Greta Hallberg och Sven Wessman. Nyvald för en tid av ett år Folke Siberg. Nyvald som ersättare för en tid av ett år Åke Andersson.

De förutvarande revisorerna Tage Gustafsson och Gösta Hedenqvist med fru Anna Brandt som ersättare omvaldes.

Till föreningens ombud vid Riksförbundets årsmöten omvaldes Karl Florén med Eric Tengling, nyvald, som ersättare.

Vid styrelsesammanträde den 30 mars konstituerade sig styrelsen på följande sätt: Ordf. Herman Lindecrantz, vald av årsmötet, v. ordf. Sven Wessman, sekr. Eric Tengling, v. sekr. Folke Siberg och kassaförvaltare fru Greta Hallberg.

Kassör Sven Wessmans adress: Regementsgatan 12, Borås.

Målare Eric Tenglings adress: Oden-gatan 5, Borås.

Lagerarbetare Folke Sibergs adress: Bergsbo, Sjömarken.

Fru Greta Hallbergs adress: Rydals-gatan 6, Borås.

Onsdagen den 21 april har förening-
en möte på M.H.F:s lokal, Kungsga-
tan 25, Borås, med föredrag av lasa-
rettsläkare Herbert Wingstrand, Bo-
rås.

För Föreningen för sockersjuka i
Borås med omnejd.

Med hälsning
Herman Lindecrantz.

Göteborg

Föreningen för Sockersjuka i Göte-
borg m. o. höll sitt tionde årsmöte
den 22 febr. i Folkets Hus. Kamrer
frk Kerstin Lindhult från Centralsjuk-
kassan talade om den nya sjukförsäk-
ringsreformen. Föredraget uppskatta-

Söta med Soletter

Det enklaste sättet att använda
Soletterna i matlagning är att göra
en Solett-lösning. 100 st. Soletter
lösas i 1 l. vatten.

1 tsk av denna lösning motsvarar

1 tsk strösocker.

SOLETT-LÖSNINGEN ÄR PRAK-
TISK ATT ANVÄNDA TILL SÖT-
NING OCH SMAKSÄTTNING AV:
Maträtter, bakverk, drycker etc.

Solett-lösningen bör tillsättas strax
före serveringen och helst ej kokas
med i någon rätt.

ASTRA

des livligt och de många applåderna visade att medlemmarna var på det klara med att den nya försäkringen kommer att vara till gagn även för de sockersjuka.

Den nya styrelsen fick följande sammansättning (se bifogade styrelselista). Att representera föreningen vid riksstämman i Norrköping under pingsten valdes följande sex ombud. Rune Johansson, Lennart Magnusson, Ann-Mari Wastenson, Anna-Lisa Edvardsson, Sven Norberg och Olof Forsberg. En motion till riksstämman, vari föreslogs att landet uppdelas i lämpliga distrikt, antogs av årsmötet.

Den 3 och 4 mars hade föreningen en försäljning i Folkets Hus. Många saker hade skänkts av såväl medlemmar som firmor, och det var flera värdefulla saker som utlottades. Tombolan med en massa fina vinster fick en strykande åtgång. Mycket såldes, och kaffeserveringen hade ständigt nya gäster. Båda dagarna var det mycket folk, och föreningens kassa fick en god förstärkning.

Den 29 april har föreningen vårsamkväm med dans å Studentkåren, och den 9 maj ordnas en bussresa till Hällungens Sommarhem med en tur genom Älvdalen åter till staden.

Vi hälsar från Götet, och hoppas på en trevlig och givande Riksstämma i Norrköping under pingsthelgen.

R. J.

Norrköping

Höll årsmöte å Hushållsskolan Margaretas festvåning tisdagen den 23 mars. Års- och revisionsberättelserna upplästes och godkändes. Till styrelse omvaldes Fru Greta Lindén, Rickard Olsson och Albin Lindqvist, nyvald blev Sture Asklöv efter Fröken Märta Tell, som av sagt sig återval. Kvarstående i styrelsen är Nils Strid, Åke Ste-

rén och Carl Evert Löfdahl. Till ombud till kongressen valdes Nils Strid och Åke Steén.

Mötet beslöt att i år som tidigare år sända sockersjuka barn till sommarkolonierna vid Viggbyholm och Hällungen. Efter mötesförhandlingarna dracks kaffe eller te med smörgåsar. För den gladare delen svarade Åke Pauldin vid pianot och Fru Gun-Britt Agefur med sång.

Katrineholm

Katrineholmsortens sockersjuförening hade årsmöte i Folkets hus söndagen den 21 febr., varvid till ny ordförande efter Åke Borg, Vingåker, som på grund av bristande tid av sagt sig, valdes A. K. Nohr, Katrineholm. Till ny sekreterare efter Martin Karlsson, som på grund av sjukdom avböjt återval, utsågs Knut Brolin. Avgående kassören Hugo Johansson omvaldes, och omvalda blev också Gunnar Davidsson, Gropptorp, och fru Adela Nilsson, Katrineholm. Nya ledamöter i styrelsen blevo fruarna Iris Johansson och Stina Pettersson.

Revisorerna Fritz Sjöstrand, Valla, och Sven Edström, Katrineholm, omvaldes. Som ombud till A.B.F. valdes Hugo Johansson och till Riksförbundets årsmöte Einar Andersson. Årsavgiften fastställdes till samma belopp som förut, kr. 7:—. De nya medlemskort, som också är identitetskort, kom till användning för första gången. En energisk propaganda bedrevs för prenumeration å Diabetes. Till tidsningsombud valdes A. K. Nohr.

Verksamhets- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Medlemsantalet är f. n. 55. Den viktigaste händelsen under året var det offentliga föredraget den 28 nov. med Riksförbundets ordförande Curt Arnevi. Vid mötet förekom kafesamkväm.

Nohr.

Nyheter från

NEO

Garantimärket.

Artiklarna har gjort succé från början trots dess relativt höga pris, dock vill vi påpeka att artiklarna stå under ständig kontroll av Holländska diabetikerföreningen, äro godkända av Internationella föreningen för diabetiker, samt rekommenderas av styrelsen för Göteborgs lokalförening.

Apelsinmarmelad 226 gr. à 3: —	Salmiakpastiller	à 1: 25
Jordgubbssylt 226 » » 3: —	Hallon »	» 1: —
Hallonsylt 226 » » 3: —	Apelsin »	» 1: —
Äppelmos 450 » » 3: —	Mint »	» 1: —
Chokladpasta 226 » » 4: 75	Persikor 226 gr. »	2: 65
Apelsinsaft 18 cl. » 2: 90	Aprikoser 226 » »	2: 65
Sorbitol (socker) 100 gr. » 2: 25	Bland. frukt 226 » »	2: 65
	Päron 226 » »	2: 65

Sorbitol är sötningsmedlet i samtliga produkter,

Sorbitol har samma näringsvärde som vanligt socker, kan användas till allt vartill socker erfordras, även till bakning och matlagning.

Finnes ej artiklarna hos Eder handlande, kunna de rekvireras direkt från oss utan extra kostnad för Eder.

K. M. JOHANSSON

Tel. 130328, 130289

STORGATAN 35 GÖTEBORG C

Borlänge

Sockersjukeföreningen Borlänge m. o. har avverkat sitt årsmöte med mycket god tillslutning av medlemmarna. Men vi hade också medverkan av den nye överläkaren på Falu Lasarett Dr Hogeman. Tänk att det finns läkare som så enkelt och naturligt förklarar våra problem så att även vi okunniga förstod dem mycket bra. Dr Hogeman berörde uppkomsten av diabetes samt orsak och efterverkningar av detsamma. Vi är honom mycket tack skyldiga, främst för att han ställde sig till förfogande en söndag, de är också människor som behöver sin fritid till rekreation, samt att det inte kostade någonting. Vår vördnad för en sådan läkare och välkommen åter. Föreningen har 1953 inte utträttat så mycket som vi kanske önskat, men nu är det ett nytt år och nya tag, vi skall göra litet mera då. Årsmötet gick i gemytets tecken, inga kontroverser eller protester, vi kunde sedan gå till val och det blev omval på samtliga poster. Styrelsen har följande sammansättning: Ordf. Harry Tjernberg. Kassör Fritz Friman. Sekr. Anna-Lisa Eriksson, övriga Rune Jansson, Lars Lindskog, Axel Gustavsson och Albin Johansson. Revisorer: Karl Andersson och Bror Enbäck. Efter mötet sjöng och spelade Herr Sven Thunell några visor, han är välkommen igen med sitt bälgspel.

Så var det dags för kaffedrickning och litet torrprat innan vi skildes åt för denna gång. En bussresa skall vi försöka ordna i juni månad, Reso har redan kontaktats och de skall snart ge besked. Vi hade en pojke på Hällungens koloni 1953. Han trivdes förträffligt.

Hälsningar. »Håte», Borlänge.

P. S. Föreningen har nu 76 medlemmar, men 62 har betalt sin årsavgift.

Karlskrona

Torsdagen den 11 febr. hade vi vårt andra årsmöte.

Efter ett par vackra musikstycken på dragspel och gitarr av brödraduon Bertil och Leif Bergkvist hälsade ordföranden, Y. Stranke, välkommen, varefter de stadgeenliga ärendena enhälligt och snabbt avverkades. Ansvarsfrihet beviljades styrelsen, omval företogs, medlemsavgiften förblev som tidigare 6 kr., till forskningen anslogs 200 kr. och hr S. Berg uttalade ett tack till styrelsen för ett förtjänstfullt arbete under det gångna året.

Härefter kom stadsträdgårdsmästare P. Lindquist in i programmet med sina vackra färgfoton över staden och dess omgivningar.

Hur vacker Karlskrona och dess omgivningar är, i synnerhet under sommaren, är svårt att beskriva, sade talaren, men han skulle dock försöka så gott han kunde. — Det kunde han. I fantasien tog han så publiken med på en sightseeing till olika stadsdelar, örlogsvarvet, befästningar, holmar, öar, bränningar och skär. På ett mycket intressant, humoristiskt trevligt sätt kommenterade han människor, arkitektur, material, träd och blommor. Det hela var bedärande vackert och röntne livlig uppskattning.

Årsmötet avslutades med ytterligare klämmigt musik till kaffe och fru Bjulemars vanliga goda hembakta.

Th. N.

När det gäller kvalitetsvaror

vänd Eder till

ERNST NYMANS

Herrekipering

Etabl. 1890

Tel. 298

Ronnebygatan 39, Karlskrona

Stockholm

Det har varit litet tyst från oss en lång tid i den här spalten, men det betyder inte att vi i Stockholmsföreningen har somnat av på något sätt. Även om det inte märkts i Diabetes så har vi varit i full verksamhet och hunnit uträtta en liten smula nyttigt. Vår ekonomi har sakta men säkert förbättrats och bokslutet för år 1953 redovisade ett överskott på mer än 1.200 kronor.

Vid våra föreningsmöten har medlemmarnas mångskiftande intressen bl. a. tillgodosetts av ibland läkare, ibland socialvårdsexperter som föredragshållare. Alla våra sammankomster är dock inte så allvarsbetonade utan vi träffas ibland till mera gemytlig samvaro med kaffe och underhållning. Vid vårt höstmöte i oktober hade vi, förutom en verkligt förnämlig underhållning med bl. a. Jan Lindblad som medverkande, anordnat dans till en trevlig dansorkester. Det var full fart på dansgolvet och hela tillställningen så vällyckad att vi beslutat arrangera en ny sådan föreningsträff med dans och underhållning onsdagen den 19 maj i år. Den 18 mars hade vi vårt årsmöte och då medverkade docent Rolf Luft med ett intressant föredrag om några för de sockersjuka aktuella problem i belysning av nuvarande medicinsk erfarenhet. De vanliga mötesförhandlingarna avverkades utan gnis-sel. Vår tidigare ordförande Lennart Hammarström, ligger f. n. sjuk på Söderby sanatorium och var därför tvungen att tills vidare avhålla sig från föreningsarbetet, varför han hade bett att få slippa bli omvald. I stället invaldes Evert Erneryd i styrelsen. Han hade tidigare varit suppleant, och vid det konstituerande sammanträdet med styrelsen utsågs Evert Erneryd till ordförande i föreningen. I övrigt blev det

omval över hela linjen förutom på suppleantposterna där det kom in två nya namn; Egon Lorenz och Bengt Murelius. Vid kaffet var som vanligt arbetscirkelns damer, med fruarna Alma Fröberg och Greta Ohlin i spetsen, i full aktion både med kaffeservering och lottförsäljning. Arbetscirkeln håller f. n. på med ett lotteri till förmån för vetenskaplig forskning där högsta vinsten består av en kamferkista med en hel linneuppsättning som damerna själva knäpat ihop. Dessutom ligger arbetscirkeln i för fullt med allehanda handarbeten för den planerade basaren i jul. Ännu är det tyvärr alltför få av våra små damer med i arbetscirkeln och vi vill ha med många många fler så att vi kan uträtta mycket mer till gagn för de sockersjuka. Jag vet att alla våra damer kan och vill hjälpa till. Gör slag i saken nu och ring Fru Alma Fröberg, tel. 20 60 16 mellan 10.00 och 18.00 på dan och tel. 42 15 58 på kvällen. Även om ni har svårt att komma ifrån till arbetscirkelns trevliga träffar så kan ni vara med i arbetet genom att jobba med handarbeten hemma åt föreningen. Ring upp Fru Fröberg så får ni råd och hjälp, och även material till arbetandet.

Billy.

Örebro

I samband med vårens ankomst till Närkesmetropolen, har det pågått en instruktionskurs för sockersjuka. Kursen har varit upplagd på fem kvällar.

Första föredraget gick av stapeln fredagen den 9 april kl. 19.30. C:a 80 personer hade bänkat sig att höra på. Dr Allan Elliot från Länslasarettet orienterade om sockersjukans historia. Andra kvällen var, tisdagen den 13 april kl. 19.30 ungefär besökt lika med första mötet. Dr Allan Elliots föredrag innehöll en sockersjukas nutida problem,

bl.a. en del sociala sådana som anställningsfrågan, och tagandet av försäkringar och körkort. Efter varje föredrag stod Dr Elliot till tjänst med svar på förfrågningar som mötesdeltagarna hade. Genom doktors goda yrkeskännedom och lediga uppträdande blev han formligen överhopad av frågor, efter varje föredrag, som gällde de sockersjuka. Klart och enkelt besvarade Doktor Elliot den långa strömmen av frågande, många gånger med någon liten humoristisk kommentar, som gjorde stämningen i lokalen mycket god.

På tal om lokal, så hölls mötena i Flickläroverkets aula. Tredje mötet var syster Margit från lasarettet hos oss och vi som är »gamla i gården» fick en liten repetition om injektionsteknik och labr. undersökningar, de som icke ännu hunnit så långt med sitt »stickande» fick naturligtvis en god kännedom om hur allt skall gå till, när man själv bär ansvaret för insulinidosens införande i kroppen och hur viktigt det är med hygien. Detta möte hade ca 60 personer hörsammat och många av dessa, riktade efter kursen frågor, till syster Margit, som besvarades mycket sakligt och klokt.

Vi har på Restaurant Stortorget sedan haft två diskussionsmöten, som även varit väl besökta. Vi har fått omkring 10 nya medlemmar och hoppas på flera. Stämningen har hela tiden varit på toppunkten, och sista gången blev det både musik och sång. Alla hjälpte sedan till med allsång och en kaffeskvätt hann vi också med.

Vi kan även glädja red. med att intresset för tidningen »Diabetes» var stort. Så gott som alla rekvirerade nummer gick åt, och flera prenumerationer kommer nog neddimpande i redaktionens brevlåda inom den närmaste tiden. Vid förfrågningar vad köparna tyckte om tidningen blev de

flesta svar positiva »och så är den så lättläst» sa många.

Den lokala pressen här i Örebro har uppmärksammat våra föredrag och flera goda referat till allmänhetens kännedom om sjukdomen och våra många problem.

Till sist vill de sockersjukas förening i Örebro rikta ett varmt tack till A.B.F., Landstinget och Örebro kafébolag som genom sin ekonomiska medverkan gjort dessa föredrag möjliga. Vi vill även tacka kommittén och övriga medhjälpare för deras arbete.

Örebro-föreningen riktar också en önskan till alla föreningsmedlemmar i Sveriges långa land om en härlig sommarssemester och att humöret och hälsan skall vara på toppen, ha det så gott.

Hello.

Jönköping

Vid vårt årsmöte framlade styrelsen ett förslag av föreningens kassör ang. sammankoppling av medlemsavgift och prenumeration av tidningen Diabetes enligt nedanstående.

Vår medlemsavgift är för närvarande kr. 4:— pr år.

Enskild medlem,	årsavgift,*	kr. 10:—
2 familjemedl.	»	» 12:—
3 »	»	» 14:—
4 »	»	» 16:—

Medlemsavgiften är nu kr. 4:— och avgiften för tidningen kr. 5:25. Om man förutsätter att varje medlem eller familj har tidningen, innebär ovan nämnda förslag visserligen 75 öre högre avgift pr år för varje enskild medlem, men det tror jag att vem som helst kan bära. För alla övriga innebär förslaget en lägre avgift.

Under nuvarande förhållanden betalar

Enskild medlem	kr. 4:— + 5:25 =
	9:25 (10:)

* Inkl. prenumeration.

2 familjemedlemmar kr. 4:— + 4:—
+ 5:25 = 13:25 (12:)

3 familjemedlemmar kr. 4:— + 4:—
+ 4:8 5:25 = 17:25 (14:)

4 familjemedlemmar kr. 4:— + 4:—
+ 4:— + 4:— + 4:— + 5:25 =
21:25 (16:)

På styrelsens förslag bordlades denna fråga till höstsammanträdet för vidare behandling.

Då det skulle vara av intresse att få veta något av vad andra föreningar har för tanke om ett sådant förslag som detta vore vi tacksamma om det kunde lämnas plats i tidningens spalter för den diskussion som eventuellt kan komma igång.

M---a B--g.

Sockersjukan... forts. fr. sid 18

När insulinet först togs i bruk var det en allmänt utbredd uppfattning att frågan om behandlingen av diabetes därmed var löst. Varje diabetiker skulle ha insulin för att utnyttja den tillförda födan. Insulinet skulle givas i anslutning till måltiderna och insulinbehovet ansågs vara helt beroende av den direkta näringstillförseln. En viss mängd insulin ansågs då motsvara en viss mängd inom organismen omsatta kolhydrater. Med ökade erfarenheter om insulinbehandlingens verkan blev det emellertid klart att insulinet hade olika verkan i olika fall. I vissa fall av diabetes, de s. k. insulinresistenta, påverkas sockerutsöndringen mycket obetydligt av insulin.

Insulinbehandlingen kunde därför icke vara hela lösningen av frågan om de sockersjukas behandling. Det blev nödvändigt att söka få en djupare inblick i de processer som avspelas inom dia-

betikerns organism, för att därigenom klarlägga i vad mån andra orsaker än insulinbrist kunna ligga till grund för sockersjukans uppkomst.

Sockersjukans patofysiologi och kemi.

Allt socker som i abnorma mängder uppträder vid diabetes härrör ytterst från den intagna födan. Därvid är att märka att det ej endast är födans kolhydrater, utan även dess fett- och äggviteämnen, som kunna ge upphov till sockret. De kemiska processer som erfordras härför, avspela i den s. k. intermediära ämnesomsättningen. Genom det förberedande matsmältningsarbetet måste födans beståndsdelar lösas upp i sina grundelement, kolhydraterna i druvsocker eller andra enkla sockerarter, fettet i glycerin och fettsyror samt äggvitan i en mängd s. k. aminosyror. Samtliga dessa kaloribärande grundelement måste efter resorption från tarmkanalen omvandlas i sådan form att de för organismen bli tillgängliga som druvsocker i blodet. Denna omvandling sker genom kemiska omlagringsprocesser, vilka påbörjas redan i tarmväggen och därefter till stor del ske dels i levern, dels även i tarmkåset och den tarmkanalen omgivande fettvävnaden. Härav framgår att både fettomsättningen och äggviteomsättningen äro nära förbundna med kolhydratomsättningen och därmed också bli utsatta för störningar vid diabetes.

För den normala blodsockerbildningen spelar det s. k. glyko-

genet eller den animala stärkel-
sen en mycket viktig roll. Det
har en central betydelse för kol-
hydratomsättningen och därmed
för energiomsättningen inom or-
ganismen. År 1927 upptäckte den
svenske histologen Erik Forsgren
att leverns glykogenhalt växlade
periodiskt under dygnet, beroen-
de på en dygnsrytmisk lever-
funktion med omväxlande upp-
lagring av glykogen och bildning
av galla. Denna rytmiska lever-
funktion är av grundläggande be-
tydelse för förståelsen av de in-
termediära omsättningsprocesser-
nas förlopp. Leverglykogenet är
vid bristande kolhydrattillförsel
ursprungsmaterialet för det nor-
mala blodsockret. Vid närings-
tillförsel kan blodsockerhalten
stiga i anslutning till resorptio-
nen av kolhydrater. Normalt är
blodsockerhalten relativt kon-
stant, vid svält omkring 0,10 %
med höjning upp mot 0,14—0,18
% vid näringstillförsel. Denna
konstanta blodsockerhalt kom-
mer till stånd genom verkan av
en normalt mycket fint avvägd
regulationsmekanism, som svarar
för den kemiska jämvikten vid
kolhydratomsättningen och där-
med också för blodsockerhaltens
konstans. Blodsockerregulatio-
nens uppgift är att svara för att
organismens vävnader alltid ha
tillgång till socker i lämplig
mängd. Då leverglykogenets bild-
ning och sönderfall är avgörande
för den normala blodsockerbild-
ningen är glykogenet självt en
viktig faktor även för blodsocker-
regulationen och därmed även
för sockerutsöndringen vid dia-
betes. Det är därvid ej endast
sockret som är av betydelse, utan

även andra omsättningsproduk-
ter vilka uppträda i abnorma
mängder. Särskilt betydelsefulla
äro de s. k. ketonkropparna, ace-
ton, diacetsyra och β -oxismör-
syra.

Spontana växlingar i blodsockerhalten.

Som tidigare nämnts bestäms
blodsockerhalten av de mot
varandra balanserade blodsocker-
sänkande och blodsockersteg-
rande processerna. Äro dessa i
fullständig jämvikt är blodsocker-
halten konstant. Även ryt-
miskt förlöpande regulationspro-
cesser återspeglas ej i blodsocker-
haltens förändringar, om de
svara mot varandra så att jäm-
vikten icke störes. Så är fallet
under normala förhållanden. Vid
diabetes däremot äro de blodsocker-
reglerande processerna störda
och den normala jämvikten
upphävd. Därvid uppstå betydan-
de förändringar i blodsockerhal-
ten som särskilt vid näringstill-
försel växlar från timme till tim-
me och från dag till dag. Vid så-
dana tillfällen kan det hända att
blodsockerhalten vissa tider på
dygnet *trots riklig näringstillförsel*
sjunker långt under fasteblod-
sockervärdet, en iakttagelse som
redan 1921 gjordes av Petréon vid
vissa fall av diabetes. Dessa »re-
belliska» diabetesfall med sänkning
av blodsockerhalten under
fastevärdet även vid riklig nä-
ringstillförsel voro då oförklarliga.
Forsgrens upptäckt 1927 av
den dygnsrytmiska leverfunktion-
en ger däremot en fullt natur-
lig förklaring. *Vid insulinbehand-
ling har det visat sig vara av
största vikt att denna tendens till*

spontana blodsockerfall icke förbises, då den sockersjuka eljest utsättes för onödiga risker av insulinbesvär och insulinkomor.

Stiger blodsockerhalten över ett visst värde, tröskelvärdet, förmå njurarna ej hålla sockret tillbaka utan socker utsöndras med urinen. Härigenom försvinner ett överskott av socker från organismen. Sockerutsöndringen ingår därvid i viss mån som ett led i blodsockerregulationen och återspeglar i regel blodsockerhaltens variationer. Njurtröskeln växlar från fall till fall. Vid s. k. renala former (ren = njure) av sockersjuka föreligger en låg njurtröskel så att stora sockermängder kunna utsöndras utan att blodsockerhalten är nämnvärt förhöjd.

Nyare behandlingsmetoder och deras praktiska betydelse för diabetesvården.

Vid all diabetesbehandling måste man ta hänsyn till vilken diabetesform det rör sig om i varje enskilt fall. Genom att t. ex. reducera kolhydratmängden i födan under motsvarande ökning av fett och äggvita kan man i vissa fall av diabetes, d. v. s. de med störningar i den alimentära blodsockerregulationen, åstadkomma att sockerutsöndringen med urinen försvinner och blodsockerhalten sjunker till nära nog normala värden. Om, i dessa fall kolhydrathalten i födan kraftigt minskas eventuellt till fullständig svält, försvinner sockerutsöndringen, blodsockerhalten sjunker och de övriga diabetes-symptomen försvinna i stor ut-

sträckning, utan att någon ketonsyrebildning inträder.

Annorlunda är förhållandet om den basala blodsockerregulationen är störd. Även då minskar sockerutsöndringen med urinen och blodsockerhalten sjunker, om kolhydrathalten eller eljest den tillförda näringsmängden minskas i avsikt att nå gränsen för kolhydrattolerans. I dessa fall uppstår emellertid en mer eller mindre stark ketonsyrebildning, trötthet och avmagring fortskrida och det allmänna tillståndet försämras. *Här föreligger en insulinbrist som icke kan ersättas genom en aldrig så noggrann diet med uppvägda mängder av födan.* Härav framgår att man ej kan jämställa alla diabetesfall med hänsyn till önskemålet att genom dietbehandling söka uppnå gränsen för kolhydrattolerans. Denna princip leder nämligen till gynnsam verkan i en del fall, men till avgjord försämring i andra fall med ökad syrabildning och kraftförfall ju mer dieten skärpes. *I dessa fall blir behandlingen bättre med en kolhydratrik föda.*

Det har varit en utbredd uppfattning att diabetes är ett relativt enhetligt tillstånd, där sjukdomssymptomens växlingar mera motsvara kvantitativa olikheter än kvalitativa skillnader i ämnesomsättningsrubbningsens art. Det har t. ex. varit en vanlig missuppfattning att risken för ketonsyrebildning och acidosis stiger om blodsockerhalten är hög. Stundom framföres fortfarande den åsikten att risken för diabeteskoma minskar och kan förhindras genom en strängt reglerad

kostregim som håller blodsockerhalten låg och förhindrar sockerutsöndring med urinen. Denna uppfattning är felaktig. Vid en diabetes orsakad av bristande insulinverkan kan sockerutsöndringen minskas antingen genom reduktion av födans kolhydrater eller genom ökning av insulindoserna. För en ytlig betraktare kan det synas likgiltigt om sockerutsöndringen minskas på det ena eller andra sättet. Men, även om sockerutsöndringen i båda fallen minskar är ett dylikt betraktelsesätt felaktigt, vilket diabetikerns hela tillstånd för övrigt ger vittnesbörd om. Förefinns en insulinbrist inom organismen återverkar den i hög grad på många andra livsprocesser oberoende av sockerutsöndringen. *En god behandling fordrar ovillkorligen att den inom organismen rådande insulinbristen avhjälpes oberoende av dieten.* Genom en sträng diet kan i ett sådant fall diabetikern berövas möjligheten att få sitt insulinbehov täckt. Icke ens om insulinbesvär uppträda behöver detta betyda att organismens insulinbehov är tillgodosett.

DROGERIET ELECTA

Borgmästaregatan 12 Tel. 1555

Ronnebygatan 25 Tel. 948

Karlskrona

Specialaffär i Förbands- och Sjukvårdsartiklar av alla slag. Bandage avpassas och utprovras.

Det betydde ett stort framsteg för de sockersjukas behandling när den tyske barnläkaren Solte 1927 införde en »fri» kost för de sockersjuka barnen, d. v. s. en kost som motsvarade den som även de friska barnen behövde. I vårt land har bl. a. Lichtenstein tidigt infört den friare kosten vid diabetesbehandling och genom sina arbeten bidragit till att förbättra förhållandena bland de sockersjuka barnen.

Även när det gäller behandlingen av diabetes hos vuxna har en friare kostregim visat sig ha påtagligt gynnsammare verkningar än gångna tiders diet. Detta gäller särskilt de ketonsyrebildande diabetesformerna med rubbning av den basala blodsockerregulationen. Vid andra diabetesformer däremot, där den alimentära blodsockerregulationen är störd och den primära störningen huvudsakligen träffat sockeromsättningens oxidativa förbränningsprocesser, är en viss kolhydratinskränkning i födan lämplig.

STOCKHOLMARE

Föreningsträff

med

Dans och underhållning

Kaffeservering med härligt kaffebröd, bakat av damerna i arbetscirkeln.

Onsdagen den 19 maj klockan 19.30 i Samlingssalen, Gotlandsgatan 44. Nya medlemmar är hjärtligt välkomna; även dom gamla förstås.

Föreningen för Sockersjuka
i Stockholm med omnejd

Den harmoniska insulinbehandlingen.

En harmonisk insulinbehandling underlättas i hög grad om diabetikerns omsättningsrubbing observeras några dagar innan insulinet är insatt och speciellt under en svältdag. Om urinen undersökes med t. ex. jämna tvåtimmarsintervaller med avseende å de utsöndrade mängderna β -oxismörsyra, ammoniak och socker samt resultaten införas i ett utsöndringsdiagram erhålles en mycket klarare bild av ämnesomsättningens karaktär, än om undersökningarna göras blott på dygnsmängden urin. De rytmiskt förlöpande omsättningsprocesserna spela i många fall av diabetes en viktig roll för behandlingen. Då β -oxismörsyran är den för diabeteskomats utveckling kanske viktigaste substansen är det nödvändigt att i varje fall av komadisponerad diabetes närmare studera β -oxismörsyrans förhållande och anpassa insulinbehandlingen härefter. Insulin i tillräcklig mängd avbryter nämligen mycket hastigt ketonsyrebildningen. Visar β -oxismörsyreutsöndringen ett dygnsrytmiskt förlopp är det en oavvislig fordran att insulinet givnes med hänsyn härtill, så att insulinets verkan sammanfaller med tiden för ketonsyrebildningen. Det måste framhållas att denna behandlingsinställning och efterkontroll av den sockersjukens insulinbehov grundväsentligt avviker från de principer som tidigare i stor utsträckning varit rådande. Även i svårare fall har insulinet tidigare i regel satts in i

anslutning till måltiderna och insulinmängderna ha inriktats på att sänka blodsockerhalten till normala värden, i varje fall till om möjligt normala fasteblodsockervärden, varvid även sockerutsöndringen med urinen till största delen försvinner. En behandlingsprincip som syftar till att uppnå normala fasteblodsockervärden måste därför i de svåra fallen medföra att diabetikerna få gå i ett ständigt osäkerhetstillstånd med risk för insulinkänningar och insulinchocker även vid ett noggrant följande av givna behandlingsföreskrifter. Då därtill ketonsyrornas uppträdande följer den endogena rytmen i intermediäromsättningen oberoende av såväl måltider som blodsockerhalt, är det uppenbart att det ej är måltiderna som skall vara avgörande för tiden då insulin sättes in, utan detta måste man rätta efter de tidpunkter på dygnet när ketonsyrorna sätter in. Det är sedan en sekundär sak att måltiderna ej få infalla så lång tid efter insulinet att man riskerar insulinbesvär. För att söka nedbringa antalet insulin-doser per dag till om möjligt en enda har man framställt insulin med fördröjd eller utdragen verkan såsom retardinsulin, zinkprotamininsulin och iso-insulin. Även här gäller dock regeln att det beror på diabetesfallets karaktär om en sådan engångsdos är möjlig. Skall insulinet tas endast en gång om dagen måste dosen vara tillräckligt stor för att dess verkan skall sträcka sig över hela dygnet. Vid svåra diabetesfall med benägenhet för upprepade spontana blodsocker-

fall medför denna ihållande verkan av insulinet en ökad risk för insulinbesvär vissa tillfällen under dygnet. I sådana diabetesfall går det inte att uppnå en harmonisk insulininställning med en dos per dag. Endast om insulinet anpassas efter intermediäromsättningens endogena rytm så att organismen kommer i den jämvikt, vilken är villkoret för en god insulinbehandling, kan organismens verkliga insulinbehov fyllas.

En omsorgsfull individuell diabetesvård.

En god vård av diabetikern fordrar ovillkorligen att behandlingen ledes efter sådana principer att diabeteskomat i tid avvärijes och överhuvudtaget ej får uppkomma. Skulle trots detta genom olyckliga omständigheter eller oundvikliga olyckshändelser ett diabeteskoma utbryta, fordras en snabb och effektiv behandling.

För en god diabetesvård är det, förutom vad som ovan anförts om angelägenheten att anpassa insulin doserna efter de rytmiskt förlöpande omsättningsprocesserna, av synnerlig vikt att vanföreställningen om dietens allena saliggörande betydelse för att hindra diabeteskomats uppkomst snarast möjligt bringas ur världen. Det biologiska och biokemiska förlopp, som avspelas inom diabetikers organism, rör sig på ett helt annat område än det alimentära. Är det t. ex. fråga om en ketonsyrebildande diabetesform med fosforyleringsrubbningar, men relativt ostörd

oxidativ nedbrytning, är det till direkt skada för den sockersjuka att, genom mer eller mindre stark kostreduktion i avsikt att pressa ned blodsockerhalten, ytterligare beröva den sockersjuka möjligheten till den energibildning som är förutsättningen för fosforyleringen.

Skall diabetesvården höjas till det plan som motsvarar vår tids vetenskapliga framåtskridande fordras ett noggrant studium av varje enskilt fall och en behandling som tar hänsyn till varje enskilt falls egenart. Svaret på frågan om den friare kosten vid diabetesbehandlingen lämnas bäst av det resultat som den statliga sockersjuka utredningen på sin tid gav vid handen. Därav framgår att sedan många år tillbaka över hälften av landets medicinska avdelningar tillämpar en fri kostregim, d. v. s. vanlig normalkost till diabetikerna. Att sedan en diabetiker lika väl som en icke-diabetiker skall avhålla sig från överkonsumtion överhuvudtaget är en självklar sak som man inte behöver spilla ord på. Lika självklart är det att om diabetesfallets karaktär fordrar en inskränkning av kolhydrattillförseln, t. ex. vid vissa aneroba diabetesformer, bör detta vid en rationell behandling iakttagas i det enskilda fallet, men icke giva anledning till generella föreskrifter som gälla alla diabetiker i en klump, oberoende av den föreliggande omsättningsrubbningen.

Av den föregående framställningen framgår att bakom sockersjukans enformiga kardinalsymptom — sockerutsöndringen och den förhöjda blodsockerhal-

ten — döljer sig en mångfald störningar i olika processer, vilka leda till en mångskiftande klinisk bild.

Första villkoret för en god diabetesvård är därför att ämnesomsättningsrubningen karaktär

i det enskilda fallet redan från början så klarlägges att man får en uppfattning om de risker som hota den sockersjuke. Endast på detta sätt blir det möjligt att i fortsättningen leda behandlingen efter riktiga principer.

Riksförbundet för Sockersjuka

Styrelsens förvaltningsberättelse

för verksamhetstiden 1 april 1953—31 mars 1954.

Förbundsstyrelsens säte har under verksamhetsåret varit förlagt till Stockholm.

Lokalföreningarna har hållits au jour med förbundets verksamhet genom att styrelsens och arbetsutskottets protokoll utsänts relativt snabbt. Det hopp som ställdes till tidskriften Diabetes att den ytterligare skulle stärka kontakten mellan förbundsstyrelsen och arbetsutskottet å ena sidan samt föreningarna och de enskilda medlemmarna å andra sidan har infriats. Medelupplagan per nummer håller sig vid omkring 2.500 ex. Antalet prenumeranter för år 1953 är omkring 1.200 stycken. Trots det relativt goda resultatet för tidningens existens, önskar vi att upplagan ytterligare kommer att ökas genom att alla gör sin insats för prenumerations- och lösnummerförsäljning.

Tyvärre har vi ej kommit till något avgörande beträffande anställningsfrågan under året. Vi hoppas dock på ett resultat under kommande året. Handlingarna har vandrat vidare ifrån inrikes- och civildepartementen till medicinalstyrelsen.

Såsom redan har bragts till kännedom så kommer den obligatoriska sjukförsäkringen att träda i kraft 1 januari 1955, vilket bl. a. resulterar i fritt insulin för sockersjuka.

En stor tillgång för anskaffande av medel till vetenskaplig forskning har vi fått genom pappersinsamlingen som startades i september 1953. Avkastningen ifrån insamlingen är relativt god och vi har yrkat på ytterligare höjt bidrag per insamlat ton papper, vilket först blir möjligt vid ett förbättrat konjunkturläge på pappersmarknaden. Vi har också för samma ändamål startat en insamling med en s. k. jultia.

Rf har under året låtit trycka 10.000 st. diabetikerpass, vilket livligt uppskattats av lokalföreningarna, men ännu finns de fler föreningar som borde begagna dessa.

Det utlysta mötet under året i »Interskandinavisk diabetikerkommitté» har iniberats på grund av ordföranden herr Niels Jörgensens bortgång. Under året har nya lokalföreningar bildats i Eksjö, Oskarshamn, Strömstad, Tranås samt Västervik. Vi hade hoppats på ytterligare nytillskott norr-

över i landet också, men på grund av sjukdom har detta ej kunnat genomföras.

Antalet till förbundet anslutna medlemmar utgjorde året 1953—54 3.335 st.

Under verksamhetsåret har styrelsen hållit ett och arbetsutskottet 13 protokollförda sammanträden.

Rf:s styrelse har utgjorts av: herr Curt Arnewi (ordförande, utsedd av riksstämman) samt fröken Gunnel Rathsmann, herrar Eric Nordelius (1:e vice ordförande och sekreterare), Bengt Wollin och Alexis Åsbrink (kassaförvaltare) samtliga i Stockholm, ävensom fru Tyra Tiljkens, Hälsingborg, herrar Helge Nilsson, Malmö

(2:e vice ordförande), Sören Grawelli, Eskilstuna (vice sekreterare), Eric Carlsson, Halmstad, Rune Johansson, Göteborg, E. Ljung, Hudiksvall och Carl Svedström, Örebro med herrar Yngve Stranke, Karlskrona, Lars Kärrne, Uppsala, Einar Ansgar, Östersund samt Hans Fagerberg (sekreterare fr. o. m. nov. -53) och Harry Rittemark, Stockholm som suppleanter.

Vi har att djupt beklaga vår ärade styrelsemedlem Helge Nilssons bortgång under året.

Arbetsutskottet har bestått av fröken Rathsmann samt herrar Arnewi, Nordelius, Wollin och Åsbrink med herrar Fagerberg och Rittemark som suppleanter.

RIKSFÖRBUNDET FÖR SOCKERSJUKA.

Bokslut för tiden 1/4 1953—31/3 1954

Ingående Balansräkning den 1/4 1953.

Tillgångar:		Skulder:	
Kassa	230: 75	Semesterhemsfond	1.020: —
Postgiro	1.397: 51	Bramstångs fond	50: —
Bank	29.064: 24	Ögonforskningsfond	10.350: —
Div fordringar	860: 40	Div. skulder	1.298: 50
Obligationer	1.000: —	Kapital Konto	19.834: 40
	<hr/>		<hr/>
	Kr. 32.552: 90		Kr. 32.552: 90

Vinst- och förlusträkning 1/4 1953—31/3 1954.

Utgifter:		Inkomster:	
Omkostnader	6.290: 79	Medlemsavgifter	4.265: 50
Årets överskott	15.808: 47	Gåvor	199: —
	<hr/>	Räntor	1.001: 48
	Kr. 22.099: 26	Jultian	2.960: —
		Överskott från DIABETES	1.309: 18
		Pappersinsamlingen	13.737: 89
		Avgår 10 % till lokalfören. ..	1.373: 79
			<hr/>
			Kr. 22.099: 26

Utgående Balansräkning den 31/3 1954.

Tillgångar:		Skulder:	
Kassa	92: 94	Svenska Diabetesstiftelsen, odisponerat anslag	10.000: —
Postgiro	167: 24	Forskningsfond	2.363: 28
Bank	48.961: 29	Div. skulder	3.336: 78
Div. fordringar	2.141: 46	Semesterhemsfond	1.020: —
Obligationer	1.000: —	Kapital Konto	35.642: 87
	<hr/>		<hr/>
	Kr. 52.362: 92		Kr. 52.362: 92

RIKSFÖRBUNDET FÖR SOCKERSJUKA.

Specifikation av omkostnader.

	1952/53	1953/54
Resekostnader för ombudsmannen	1.198: 30	
Kostnader för deltagande i International Diabetes Federa- tions kongress i Leiden	3.009: 93	
Kostnader för deltagande i internordisk sammankomst i Kö- penhamn	424: 50	
Resor och övriga kostnader för två styrelsesammanträden Do. för ett styrelsesammanträde	1.661: 25	1.127: 70
Resor till riksstämman för arbetsutskottets ledamöter	738: —	
Resor till riksstämman för nybildade fören.	1.627: 50	
Diverse resekostnader	629: 80	111: 20
Resekostn. för deltagande i lokalföreningars sammanträden		286: 75
Annonser för föreningsbildande	240: 20	150: 29
Annonser, propaganda		85: 65
Startkostnader för lokalföreningar	90: —	45: —
Resor och div. kostnader för föreningsbildande	83: —	372: 10
Representation	45: —	
Hyllningar, blommor, kransar, telegram	30: —	150: 15
Kostnader vid uppvaktn. hos myndigheter		126: 05
Ärsavgift till International Diabetes Federation	600: —	234: 56
Duplicering, skrivarbete, kontorsmateriel	1.353: 97	332: 89
Trycksaker, tryck, tidningar	264: 30	121: 50
Arvoden	1.500: —	1.500: —
Pressurklipp	195: 75	123: 20
Porto	400: 15	401: 65
Telefonsamtal	481: 30	316: 50
Resekostnader och övriga kostnader för arbetsutskottets sammanträden	210: 77	213: 60
Tryckning av tredje upplagan av foldern »Du som har soc- kersjuka» i 20.000 ex.	464: —	
Tryckning av stadgar i 10.000 ex.	249: 50	
Tryckning av medlemskort (diabetikerpass) i 10.000 ex. ..		335: —
Garantiförsäkring av kassaförvaltaren	107: —	107: —
Revision och siffergranskning		70: —
Diverse:	69: 68	80: —
	15.674: 10	
Avgår:		
Inbet. för särtryck m. m.	58: 40	
Summa omkostnader kronor	15.615: 70	6.290: 79

DIABETES.

Bokslut för tiden 1/8 1952—31/12 1953

Vinst- och förlusträkning 1/8 1952—31/12 1952.

Utgifter:		Inkomster:	
Tryckkostnader 1952	4.355: 10	Lösnummerförs. 1952	5.992: 50
» 1953	9.061: 94	Pren. och lösn. 1953	11.278: 45
Omkostnader	626: 57	Annonser	2.394: 74
Porton	233: 60	Gåvor	35: 25
Osäkra fordringar	187: —		
Arvoden	3.927: 55		Kr. 19.700: 94
Överskott	1.309: 18		
	Kr. 19.700: 94		

Utgående balansräkning den 31/12 1953.

Tillgångar:		Skulder:	
Kassa	96: 43	Pren. avgifter 1954	2.892: 75
Postgiro	1.613: 88	Riksförbundet	87: 20
Postsparbank	2.900: —	Stockholmsför.	5: —
Div. fordringar	3.022: 12	Arvoden	627: 55
	Kr. 7.632: 43	Div. skulder	2.710: 75
		Överskott	1.309: 18
			Kr. 7.632: 43

